



תורה ודעה

גליון תורני
ק"ל ע"י

קהל מחזיקי הדת
דחסידי בעלזא
סטעטן איילענד

בנשיאות כ"ק מון אדמו"ר שליט"א

גליון
מ"א

פר' מצורע תשפ"ב
שבת 'הגדול'

זמנים לט"ק לפי אופק סטיטן איילענד

סרת	סוקיש	מוצשיק	הדר"ג
10:43	9:06	8:42	7:13

הודאה וזיכור

הרה"ג ר' משה אריה שטעסל שליט"א
דומ"ץ קהלתינו הקי

אורח לחיים מהזוה"ק: 'שבת הגדול' הוא 'עולם הבינה' 'עולם החירות' 'עולם התשובה' צרור המור מהזוה"ק: שבת במנחה הוא זמן 'שבת הגדול' של עולם התשובה והבינה והחירות לכן דייקא בשבת במנחה בשבת הגדול אומרים ההגדה על לכפר על כל עונותינו בכוח עולם התשובה

בשולחן ערוך (הל' פסח סימן תל) ובו סעיף אחד כתב המחבר ז"ל: שבת שלפני הפסח קורין אותו שבת הגדול, מפני הנס שנעשה בו. ומוסיף הרמ"א ז"ל: הגה: והמנהג לומר במנחה ההגדה, מתחלת עבדים היינו עד לכפר על כל עונותינו עכ"ל, ושואלים כל הדורות הרי במצרים היו הרבה נסים ומדוע דייקא על נס כזה צריך לעשות זכר, ומה הקשר בין זה לשבת דייקא? זאת ועוד, ופלאי פלאים להבין מנהג הקדמונים שפסק הרמ"א המנהג לומר במנחה בשבת את ההגדה מעבדים היינו עד לכפר על כל עונותינו, מהו טעם למנהג זה?

ונראה כי מקור שם 'שבת הגדול' הוא בתיקוני זוהר (תקונא תשטרי דף מ ע"ב): 'שבת הגדול בינה, שבת הקטן מלכות, ומבואר כי כי 'שבת הגדול' הוא נגד 'בינה', והנה בספר אורח לחיים (פ' אמור) כותב ז"ל ואי אפשר להיות גאולה, כי אם שיבוא מדת מלכות לעלמא דחירות היינו בינה, וכן היה בעת יציאת מצרים שנתגלה מלכות הקדושה על ידי עשר מכות שהכו בקליפה, ואז התלבש 'בינה' עלמא דחירות' במדת מלכות, ויצאו לחירות, וכמו שכתב האר"י ז"ל בסדר אגדה (סידור ר"ש סדר הגדה) אצל שאלת בן תם ז"ל וכן יציאת מצרים היתה על ידי 'בינה' בהתלבשות ו'מלכות' עכ"ל, וכו', והנה בינה נקרא שבת הגדול, ומלכות נקרא שבת הקטן כמו שכתוב בתיקונים (תיקוני' תיקון י"ט מ, ב) עכ"ל של 'אורח לחיים', ומבואר כי 'שבת הגדול' היינו שנתעורר מדת 'בינה' שהוא תשובה בחינת ולבבו יבין ושב ורפא לו, ואז נתקיים 'קרבא לא נפשי גאלה', כי בינה הוא 'עלמא דחירות' ויוצאים מגלות הנפש והגוף לגאולה אמיתית.

והנה בכל דור ודור בשבת שקודם הפסח נתעורר עולם התשובה עולם הבינה לעורר את נשמת ישראל שכל אחד יעזור וימשוך ידו מכל עבודה זרה של קליפת מצרים, וקדושת עולם הבינה מכניע את כוחות קליפת מצרים שלא ישלטו על ישראל ולא יפריע לבני ישראל להתעורר בתשובה מעולם הבינה, ואז יוצאים ישראל לחירות עולם הבינה, ונעשה כל שנה נס שאין בכוח קליפת מצרים שבתוך ישראל למנוע בעדם להתעורר בתשובה בינה ולמשוך ידם מעבודה זרה של מצרים, ולכן נקרא כל שנה שבת שקודם הפסח 'שבת הגדול' המשך במעורר הבא

הלכות נקיון לפסח ובדיקת חמץ ומכירה לגוי

בלשון השו"ע שחובת מצות בדיקת חמץ אפילו לאחר שכבר כבדו את הבית, הוא חובה לבדוק ולחפש אם נשאר חמץ בחורין וסדקין ובכל מקום כדי לבערם.

האם צריך לבדוק בבדיקת חמץ מקומות שמוכרים לגוי ביום י"ד? "א שצריך, וז"א שלא צריך כי מוכרים קודם זמן האיסור, והמכירה העתידה הוא בעצם הבדיקה ופטור לבדוק, ומי שרוצה להחמיר ימכור במכירת הדיין לגוי ביום יג, כ"כ משנ"ב (תלו ס"ק לב) ז"ל 'אין למחות ביד המקילין אבל המוכר ביום יג שפיר עדיף טפי' עכ"ל. ורוב פוסקים מקילין.

חמץ בעין האם סומכים על המכירה לגוי? אין סומכין, ובפחות מכזית ופירורים סומכין, וצריך לעשות היכר שלא יבוא להשתמש בפסח, אבל אם יש חריצים צריך לנקות היטב סומכין ויעשה שאלת רב.

האם צעצועי ילדים צריך לנקות או למכור לגוי? צעצועי ילדים - בודאי יש חמץ, ואם קל לרחצם מותר להשתמש בפסח, אבל אם יש חריצים צריך לנקות היטב ואם אינו יכול אז ימכור לגוי..

מה דין הספרים לענין נקיון לפסח? ספרים - מחלוקת הפוסקים אם יש חיוב לבדוק משום פירורים "א לא שהרי מיאוסם ולא יבוא לאכלם, וז"א שחייב שהרי יכניס בטעות לפיו, והרש"ז אורבאך הקיל ואמר שמחשש תולעים גם אסור לאכלם, ולמעשה כל הזמירות מוכרים שקשה לנקותם, אבל שאר ספרים אם משתמש בסעודה ינקה ויבדוק, ובביהמ"ד אין חיוב כ"כ חוט השני עמ' פו, אבל שאר הספרים אין בודקים.

איזה חפצים צריך לזכור לנקות היטב קודם הפסח? מכשידי טלפון יש חיוב לנקות, מחשב יש לנקות, שטריימל יש לנקות וכובע, טבעות נשים המנהג שמגעילים. ואם לא אין לאכול עמהם בפסח. וכן השעון שלהם יש חוששים. כסא תינוק לערות כ"ר ולהניח טפעת ולא נייר כסף שיכול להקרע. כים שואב אבק חמץ גמור ולשרוף או לבער קודם.

איזה דברים אין צריך לבדוק בליל יד ואפשר לבדוק לאור היום בימים שקודם הפסח? אם בדקו היטב ויש חומר נקי ברור שלא צריך ואם יש חורין וסדקין צריך משנ"ב תלג סקמ"ה.

חפצים משחקים בגדים כיסאות שלחנות אפשר לבדוק לאחר הנקיון לאור היום נגד חלון פתוח ואם אין מכניסים שם חמץ שוב אין צריך לבדוק.

מכונות - לאור היום בשואב אבק כראוי כמו אכסדרה וקשה לבדוק בלילה לאור הנר.

רבים שואלים האם יש ענין לגרר הכתלים והכסאות וכדומה שנגע בהם חמץ במשך השנה? במחבר שו"ע הל' פסח (תמב ס"ו) נהגו לגרר הכתלים והכסאות שנגע בהן חמץ ויש להם על מה שיסמוכו, ובמשנ"ב שם דאין ללעוג על המנהג לומר שהוא מנהג שטות וחומרא יתירה, ויש לזה סמך מהירושלמי. וידוע מהרה"ק מבראדיטשוב ז"ע כי קשר"ק ר"ת קראצן שארן ראב"ן קערן אלו המלאכים שיוצאים מעבודת נקיון וביעור חמץ קודם הפסח. יש לדעת כי לפעמים זה גורם לעיפות וכעס אלהי מסכה לא תעשה לך את חג המצות תשמור כל הכוונס כאילו עובד עבודה זרה.

רבים שואלים אם מנקים הרבה לכבוד פסח אבל גם נהגים בני הבית מהנקיון בנוסף לחשש חמץ האם מקיים מצוות תשבתו עם כל הסגולות שבו? במשנ"ב (ת"ב ס"ח סקל"ו) דאפילו שיש לו הנאה נוספת באמצע בדיקת חמץ הרי זה בכלל שלוחי מצוה שאינן ניוזקין ומגין מנשיכת עקרב בשעת המצוה ממש.

האם יש חיוב על כל אחד לנקות הכל לפני ליל יד? צריך לדעת שיש חיוב על כל אחד שלא להמתין עד ליל יד אלא לנקות ולכבד קודם ליל יד דלא מבדק שפיר ללא כיבוד וכלשון הרמ"א תלג סעי' יא ז"ל: 'זכר אדם צריך לכבד חדריו קודם הבדיקה' לשון הרמ"א תלג ס"א, ובמשנ"ב שם דלא מבדק שפיר בלא כיבוד, והמנהג לכבד כל הבית והחדרים ביום יג כדי שיוכל לעשות הבדיקה כדון בליל יד עכ"ל.

הרבה שואלים שניקו כבר הכל שבוע קודם הפסח, וכבר אוכלים מאכלי פסח כמה ימים מדוע צריך שוב לבדוק החמץ בליל יד? והנה בזה כתב המחבר תלג סעי' יא ז"ל: 'המכבד חדרו ביג בניסן ומכון לבדוק החמץ ולבערו ונהיה שלא להכניס שם עוד חמץ, אף על פי כן צריך לבדוק בליל יד' עכ"ל, ובמשנ"ב שם שהכיבוד והנקיון אינו בדיקה גמורה שמה נשאר חמץ באיזה גומא, ואפילו אם בדק לאור הנר בחורין ובסדקין גם צריך לחזור בלילה ככל ישראל א' שלא לחלק בין בדיקה לבדיקה תרוה"ד, ב' שהנר אין מועיל ביום כמו בלילה מג"א, ונפק"מ אם השאיר חדר בלילה שלטעם ב' אין מועיל וצריך הכל לבדוק, ואם בדק בלילה לפי"ז מהני.

מה צריך לראות בבדיקת החמץ? האם צריך להסתכל בכל המקומות אם אין בהם חמץ ואם יש להוציאם ולבערם, או שצריך רק לבדוק ולברר אם בני הבית עשו כבר נקיון בכל מקום? בספר הליכות שלמה (פסח פ"ה ס"א) כתב שכהיום שמנקים הכל קודם הפסח היטב, צריך בבדיקת חמץ רק לבדוק ולברר בשעת בדיקת החמץ אם בני הבית עשו אכן הנקיון בכל מקום ומקום. אבל הגר"ק זצ"ל בספרו חוט שני פ"ב סק"ט והרבה פוסקים וכן משמע

פרשה ווינקל

הרב פנחס ארלענדער שליט"א

מרבין תורה בבית מדרשינו

פרשתינו מלמדת אותנו מצוות נגעי בתים והלכותיה, ומדיני המצווה נתבאר במס' נגעים (פ"ב ע"ב) שירושלים אינה מטמאה בנגעים. וכ"פ הרמב"ם בה' בית הבחירה (פ"ז ה"ב) ובה' טומאת צרעת (פ"ד ה"א). וד"ו נלמד מקרא שנאמר בפרשתינו (ויקרא יד), **"בבית ארץ אחוזתכם"**, וירושלים לא נתחלקה לשבטים. ואף שנחלקו תנאי בפ"ק דיומא (יב.) אי ירושלים התחלקה לשבטי יהודה ובנימין או כל השבטים שיון בה, נקטינו דלא התחלקה, ולכן לא מיקרי **"ארץ אחוזתכם"**.

והנה לענין אכילת קרבן פסח בירושלים ואכילת קדשי קדשים בעזרה מבואר בפ' כיצד זולין (פסחים פה.), אמר רב גגין ועליות לא נתקדשו. איני, והאמר רב משום רבי חייה כויתא פסחא והיללא פקע איגרא. מאי לאו דאכלי באיגרא. לא דאכלי בארעא, ע"כ. מבואר להדיא דגגות ירושלים לא נתקדשו, ואין אוכלים שם קרבן פסח ושאר קדשים קלים. וכ"פ הרמב"ם בה' בית הבחירה (פ"ז ה"ז).

ודייק מזה במנחת חינוך (מצ' קע"ז אות טו) שלכאורה לפ"ז נאמר שגגות ירושלים מטמאות בנגעים, הואיל ואין בה קדושת ירושלים. אך שוב מצדן ואומר דאולי גגי ירושלים אינם מטמאין בנגעים, לפי שהגגות והעליות ואורי ירושלים ג"כ לא התחלקו לשבטים ולא מיקרי **"ארץ אחוזתכם"**. אמנם הביא מה שמבואר בגמ' מס' זבחים (נד.) דאורי ירושלים התחלקה לשבטים.

וא"כ אולי גם למ"ד דלא התחלקה ירושלים לשבטים, אפילו הכי אוריה התחלקה, ולכן יטמא אוריה בנגעים, ואפשר לומר, דגם אם אורי ירושלים התחלקו לשבטים, אינה מטמאה בנגעים.

ונקדים הסוגיא סופ"ה דמס' מלקות (יב.) שהביא הגמ' המשנה במס' מעשר שני (פ"ג מ"ז), "אילן שהוא עומד בפנים ונוטה לחוץ וכו' מנגד החומה ולפנים כלפנים, מנגד החומה ולחוץ כלחוץ." והקשו התוס' (ד"ה אילן) וז"ל, "תימה דבשלהי כיצד זולין (פסחים פה:) אמרינן דגגות לא נתקדשו, וא"כ מעשר שני אין אוכלים על האילן". והיינו שהקשו להתוס' סתירה בין המשנה שכי דאוכלין מעשר שני על אילן שירושלים, למה שמבואר בגמ' פסחים ה"ל דא"א לאכול קרבן פסח באיגרא.

ותי' התוספות (תי' השני), "עוד יש לומר מדמריי אפילו באילן שענפיו מרובים, ואורי ירושלים כירושלים". ודבריהם צ"ב, דהא זה היה קשייתם דאורי ירושלים לענין קרבן פסח אינה כירושלים.

משניות ווינקל

הגאון רבי יצחק גיבער שליט"א

תלם "אחד מכאן ואחד מכאן", וגבי גומא אמרו "בתוך" וזה ברור, ע"כ. הרי שהוכיח מהר"י קורקוס מדשינה התנא לשונו וכתב בננוע לתלם, אחד מכאן ואחד מכאן, ובנוע לגומא כתב, בתוך. וגם הרמב"ם שינה מלשון של "על שפת" ללשון של "בתוך" שכאן מיירי שזורע ממש בתוך הגומא. וא"כ הדרא קושיא לדוכתא, למה אין זה כלאים מדאורייתא. והאיך שרינן כשאין כאן חסרון של מראית העין משום שהפריד העליון.

והכסף משנה [פ"ד ה"טז] כתב לחדש, שמן התורה אין איסור כלאים אלא חטה שעזרה במפולת יד דהיינו ביהודי ממש. וא"כ במשנתנו אע"פ שהם בתוך גומא אחת, מ"מ אינם ביהודי ממש ולא הוי איסור תורה, והנה, דין זה למדנו לגבי כלאי הכרם במסכת ברכות כב. ועוד מקומות, שרבי יאשיה אומר שאין איסור כלאי הכרם מן התורה אלא כשזורע חטה ושעורה וחרצן במפולת יד, והכי הלכתא. אמנם לגבי כלאי זרעים לא שמענו לזה. ע"ז כתב הס"מ דקים להו רבנן דלא אסרו תורה אלא כשזרע ב' מינים במפולת יד, דהכי הוי משמעות דקרא. "שדך לא תרוע כלאים", וכדאמרינן גבי כלאי הכרם, ע"כ. ומ"מ מידי חידוש לא נפיק.

ובמהר"י קורקוס כתב ליישב תירוץ שנראה ג"כ שהוא חידוש. והוא, שמן המשך בעמוד ד'

כלאים פ"ג מ"ה, "נוטע אדם קישות ודלעת לתוך גומא אחת, ובלבד שתהא נוטה זו לצד זה וזו נוטה לצד זה. ונוטה שער של זו לכאן ושער של זו לכאן, שכל מה שאסרו חכמים לא גזרו אלא מפני מראית העין".

וכתב על זה הרא"ש וז"ל, "בתי כלאים הוחבאו ממני ונסכרו מעיני ונעלמו ממני עיקר יסודותיה. האיך מותר מיני זרעונים שהם כלאים בגומא אחת. והתנן בפ"ק, "הזורע חטה ושעורה כאחת זה לא כלאים". ואי משום שהגומא עמוקה טפח כ"ש שנראה כחבוש, וצריך לי עיון", עכ"ל. הרי שתמה הרא"ש למה באמת אסרו רק מפני מראית העין, הרי זה ממש כלאים של זרעית חטה ושעורה ביהודי.

והנה במלאכת שלמה כתב שאינו מבין קושיית הרא"ש, לפי שהשנה אינו מדבר במי שזורע בתוך הגומא, אלא במי שזורע בשפה של הגומא. וכתב על זה "וכן דעת הרמב"ם", ע"ש. ואמנם עיין במהר"י קורקוס על הרמב"ם בפ"ד ה"ד מה"ל כלאים וז"ל, "וראית מי שרצה לומר שגם בגומא לא התיר רבינו אלא על השפה, לא בתוך הגומא ממש. וזה אי אפשר, שהרי בתלם כתב "על שפת" וכו', ובגומא כתב "מתוך" גבי שני מיניו וגבי ארבעה מיניו. גם במשנה בה' מוכיח לשון רבינו דאפילו למטה ממש מותר. גם במשנה אמרו גבי

דכברי התיקוני זוהר 'שבת הגדול בינה' שכולל עולם התשובה ועולם החירות מגלות לגאולה.

ועתה נשאלת השאלה מתי בשבת קודש הוא תוקף התעוררות עולם הבינה, על זה נלמד מדברי זוה"ק (פר' יתרו דפ"ח סע"ב) וז"ל, **בוא וראה בכל ששת ימי השבוע, כאשר מגיע זמן תפילת המנחה, תוקף הדינים שולטים ונתעוררים כל הדינים, אבל ביום השבת כשמגיע זמן תפילת המנחה של שבת, רעוא דרעון רצון שברצון נמצא והקב"ה מגלה רצון של רחמים וכל הדינים מתבטלים ומתעורר שעת רצון ושמחה לעמור בכל, עכ"ל**. והנה בספר הקדוש **מאורה עינים** (פ' נשא ד"ה א"י ומתחלה) וז"ל: **ולהבין איך נתקנו הדינים בשרשם, אבל בשער נו"ן של בינה שהוא נקרא 'איך', שם הוא רחמים גמורים ואין שם דין כלל, ולכן כשמעלין הדינים אל שער 'איך' נתקנין' עכ"ל**. נמצא שזמן התגלות שער ה' של בינה הוא בזמן מנחה בשבת, ולכן אז מתבטלים כל הדינים ונעשה רעוא דרעוא של רחמים גמורים.

מעתה מתוק מדבש להבין מה פסוק הרמ"א מנהג ישראל לומר בשבת הגדול במנחה ההגדה מעבדים היינו עד לכפר על כל עונותינו, כי דייקא בשבת במנחה שנתעורר שער ה' שהוא עולם הבינה עולם החירות עולם התשובה, או נתעורר תוקף עינין שבת הגדולה שהוא בינה כאמור, ואז נעשה הנס של שבת הגדול שקליפת מצרים אינו יכול למנוע מיהודי למשוך ידו מהעבודה וזה של קליפת מצרים, ואז מתחיל הגאולה והנסים של פסח, כי

עולם הבינה הוא עולם החירות והגאולה מעבדות וגלות של מצרים לחירות עולם של תשובה וגאולה. ומצאתי בספיק פרי צדיק להנהיג רבי צדוק הכהן מלובלין וצוק"ל (שבת הגדול) כי שבת הגדול הוא בינה ולכן אומרים בו לכפר על כל עונותינו וז"ל: **וזה שאומרים לכפר על כל עונותינו, ובשבת זו הזמן ביותר כמו שמוכח (תיקוני זוהר תיקון י"ט) 'שבת הגדול בינה', שבת הקטן מלכות, אורבים בו עד לכפר על כל עונותינו, וכשזוכין לשבת עילאה על ידי שמירת שבת אז שומר שבת מחול לו עכ"ל**.

ושמחתי מאוד שמצאתי מקור שבזמן מנחה בשבת הוא עיקר זמן של תוקף 'שבת הגדול' עולם הבינה, בדברי זוה"ק (בראשית דף מז ע"ב): **ומביאו בספר צרור המור (פ' בראשית על פסוק ויכלו השמים) וז"ל: והנה תמצא בכאן ג' פעמים יום השביעי, דכתיב ויכל אלהים ביום השביעי, וישבות ביום השביעי, ויברך אלהים את יום השביעי, לרמוז על שלש שבתות הנזכרים בדברי רז"ל בזה"ק שבת דמעלי שבתא ליל שבת, שבת ביום, שבת הגדול, וכו', שבת הגדול הוא למעלה בסוד בינה, כי שם סוד השביעיות כולם הוא יובל [עולם החירות של יובל שיצאים בו לחירות עולם], וכו', ולכן אמר בכאן ג' שביעיות כנגד ג' שבתות שאמרנו, וג' זמנים לפי שהם בג' זמנים חלוקים בשלשה תפלות כמו שהזכרתי עכ"ל**. ומבואר כי זמן מנחה בשבת הוא גג עולם שבת הגדול שהוא עולם הבינה עולם החירות עולם התשובה ולכן שפיר דייקא אז הוא זמן לומר הגדה מעבדים היינו עד לכפר על כל עונותינו אמן ואמן.

קנין



דברי תורה ווינקל

זאת תהיה תורת המצדע ביום סחרתו והוכא אל הכהן (יד-ב).
 איינגטליך גייט דאך דער כהן ארויס צום מצדע אויסער די מחנה, און נישט דער מצדע גייט צום כהן? נאר מען קען זאגן בדרך-צחות: דער מצדע איז אוי שטארק איינגעוואוינט צו רעדן לשון-הרע, אז כאלד וואס ער ווערט טהור, רעדט ער שוין וידער לשון הרע, און די צדעת קומט אים צוריק אז מ'דארף איהם נאכאמאל ברענגן צום כהן...

מדור זה תנדב ע"י ידידנו
 הרבני הנגיד הנכבד, איש חזון ומעש
 הרדה"ר **אריה ליב גרינצווייג** הי"ד
 לכבוד התורה ולומדיה

בעריכת הרב בנימין וואלקענפעלד - אנטווערפן עורך גליון 'שבת בלעטל'

דאס זאגט דער פסוק: 'ביום סחרתו' - כאלד אינעם טאג ווען ער ווערט ריין: 'הוכא אל הכהן' - ווערט ער געברענגט נאכאמאל צום כהן מיט א פרישע נגע...
 דאס איז א מוסר-השכל אז א מענטש זאל אמת'דיג תשובה טוהן און זיך נישט לאזן פארפירן פונעם יצר הרע, נאר ער זאל טאקע אינגאנצן אויפהערן צו רעדן לשון-הרע. (תוספת הטהרה)

זאת תהיה תורת המצדע ביום סחרתו והוכא אל הכהן (יד-ב).

הרב הגאון ר' מאיר שפירא זצ"ל פון לובלין האט געטייטשט די משנה (נגעים פ"ב משנה ב'): 'אין רואים את הנגעים ביום המעון' - [מעט נישט קיין נגעים אין א פארנואלקענטע טאגן]. אויף דעם אויפן ווען דער הימל איבער די ארד'ישע קעפ איז פארנואלקענט - ווען דאס פינסטערניש און די צרות ארום זענען גרויס און די לייזן זענען נישט אויסצוהאלטן, - קען מען דעמאלטס נישט קוקן די נגעים און פעלערס, וואס מענטש ביי אידן שטענדיג, ווייל נישט פון זייער קערפער שטאמען די דאזיגע נגעים, און נישט צוליב זייער שולד, - נאר פון גאנץ אנדערע אויסערליכע סיבות: דאס זענען די געפערליכע צרות! - זאלן די אלע סיבות און די שווערע לייזן אויפהערן, און די נגעים וועלן אויטאמאטיש פארשווינדן ווערן...

ויצא הכהן אל מחוץ למחנה וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן הצדע (יד-ג).

די כוונה קען זיין וואס די הייליגע ספרים זאגן, אז ווען מען קוקט אויפ'ן געזיכט פון א צדיק וואס לערנט די הייליגע תורה, ווערן דערווייטערט אלע רוחות-רעות פונעם מענטש, ווייל דורך די הייליגע ליכטיגקייט וואס רוח אויפ'ן צדיק ווערן אלע שלעכטס פארשווינדן.

דאס זאגט דער פסוק: 'ויראה הכהן' - כאלד ווען דער צדיק קוקט אויפ'ן מענטש: 'והנה נרפא נגע' - ווערט דער מענטש שוין אויסגעהיילט.
 (לב שמח בשם חזונו מר"ש מבש"ק ז"ע)

ושלח את הצפר החיה על פני השרה (יד-ז).

איינגטליך איז שווער צו פארשטיין פארנוואס די תורה דארף קלאר ארויסשרייבן אז מ'זאל פארשיקן די לעבעדיגע פייגל אויף די נאסן. וואס דען זאל מען טוהן מיט דעם?...
 - נאר די תורה וויל זאגן, אז קאטש מ'זאלט געקענט מיינען אז ס'איז נישט ערלויבט פאר די פייגל זיך צו דרייען פריי אויף די נאסן, וויבאלד ער האט זיך געבאדן אין די בלוט פון זיין חבר... דארף די פסוק ספעציעל ארויסשרייבן אז ס'איז ערלויבט פאר די פייגל זיך דרייען פריי אויפ'ן נאס...
 (רבי חיים וואלאשווער)

וזהו ביום השביעי יגלה את כל שערו את ראשו ואת זקנו ואת נבט עינו (יד-ט).

דערפאר האט מען ביים מצדע געהייסן אפגאלן די האר פון קאפ, בארד און אויגן-ברעמען, ווייל די 3 זענען די הויפט אורזאכן וועלכע ברענגן דעם מענטש צו טוהן די עבירות צוליב וועלכן עס קומען נגעים. - דאס אפגאלן דעם קאפ, ווייל דער קאפ ברענגט צו נסות הרוח, פון וועלן ווערן דער הויפט ביי יעדער זאך. די בארד ארום דעם מויל, מכפר צו זיין אויף דעם רעדן לשון הרע, און די ברעמען פון די אויגן, פאר'ן מקנא זיין יענעם און אויפגען איהם מיט זיינע אומפארניגער'ישע אויגן-בליקן...
 (פלי יקר)

מעשה ווינקל

זאת תהיה תורת המצדע ביום סחרתו (יד-ב).

צו הרדה"ק ר' מאיר פרעמישלאנער זי"ע איז אמאל געקומען א פארביטערטע פריד און שרעקליך געוויינט איבער איר איינציגן זון וואס די קעניגרייך ווילן איהם פאנגען ער זאל דינען אין מיליטער.
 ס'איז דאן געווען פרשת מצדע, און דער צדיק האט איר געזאגט: ס'שטייט אין פסוק: 'וירדבר ה' אל משה לאמר זאת תורת' תורת המצדע' - און מאריל טייטשט אויך די פסוק: 'וירדבר ה' אל משה' - דער אייבערשטער רעדט צום צדיק הרוד וועלכער איז אין די בחינה פון 'משה רבינו', און כעס פונעם צדיק אז ער זאל געבן זיין עצה איבער יעדן שווערן אנגעלעגנהייט.

- דערפאר, מאריל גיבט אן עצה: 'זאת תורת' תורת המצדע, דער יעצטיגער צרה זאל אונגעגיין, ווען דער בחור וועט ווערן א מצדע, און דורך דעם וועלן זיינע אויבערהארן איהם באפרייען פון מיליטער-דינסט.

אבער נאר מיט איין באדינג, אז ס'וועט זיין: 'ביום סחרתו' - אז נאר אינעם זעלבן טאג פונעם באפרייאונג, זאל ער גענצליך אויסגערייניגט ווערן פון אלע קרענץ און געזונט ווערן ווי א נארמאלער מענטש!! - און אויך איז טאקע געווען, ווי דער צדיק'ס כוכב.

ובא אשר לו הבית והגיד לכתו לאמר כנענ נראה לי בבית (יד-ה).

הרה"ק ר' מרדכי פון פרישטוב זי"ע - א תלמיד פונעם רבי'ן פון לובלין זי"ע - איז געווען א ביטערער ארעמאן, און ער האט געהאט 3 טעכטער חתונה צו מאכן, אבער ער האט נישט געהאט די מינדעסטע פרוטה דערצו.
 יעדעס מאל וואס ער איז געפארן צום רבי'ן, האט

שבת הגדול ווינקל

דערפאר הייסט ער 'שבת הגדול', אזוי ווי מיר זעהן ביי יתרו, ווען ער האט זיך דערווייטערט פון עבודה זרה, האט ער געזאגט (שמות יח-יא): 'עתה ידעת כי גדול ה' מכל האלהים'. אזוי אויף הייסט דער שבת 'שבת הגדול'.

דער שבת וואס איז פאר דעם יום טוב איז א צוגרייטונג צום יום טוב ווייל דער יום טוב איז מקבל פון דעם שבת וואס איז פאר איהם. שבת רופט די תורה 'קודש' און יום טוב 'מקרא קודש'. דערפאר דארף מען 'שבת הגדול' מאכן א צוגרייטונג צום יום טוב פסח, זיך דערווייטערן פון שלעכטס און זיך דערנענטערן צום גוטס.
 (כח אהרן)

ער ווייסט וואס צו רעדן. און אויב ער רעדט לשון-הרע גייט ער ארויס פונעם טיטל 'אדם', ער פארלירט זיין חשיבות. דערפאר ליינט דער כהן די בלוט 'על בהן רדו', ער זאל מכפר זיין אויף דעם וואס ער איז ארויס פון א בחינה פון 'אדם' ווייל ער האט געזעט לשון-הרע. (ערוגת מבוסם)

פון וואנעט נעמט זיך דאס, וואס דער שבת פאר פסח ווערט גערופן: 'שבת הגדול'?? - לויט חז"ל ווערט דער חג-הפסח אנגערופן אין פסוק מיט'ן נאמען 'שבת' - 'מקמת השבת'.

קומט אלאו ארום לויט דעם, אז די וואך פון פסח ערהאלט צוויי שבתים. און כדי צו אונטערשיידן צווישן זיי, ווערט דערפאר דער אמת'ער שבת אנגערופן: שבת הגדול...

דער תודשי הר"ם זי"ע ערקלערט א טעם, ווייל פון דעם שבת אן, האבן זיך די אידן אפגעשיידט פון עבודה-זרה און זיך איבערגעגעבן צום אייבערשטן.

ולקח הכהן מדם האשם ונתן הכהן על תנוד און המטהר הומנית ועל כהן יוד הומנית ועל כהן גולו הומנית (יד-ד). די אותיות 'בתו' קומען נאך די אותיות 'אדם' (כ-א, ה-ד, ו-ה-ו) ווייל אדם - א מענטש ווערט גערופן א 'מדרב', איינער וואס רעדט. אבער זיין חשיבות אלס א מענטש, איז נאר ווען

נגון ווינקל

קרב יום אשר הוא לא יום ולא לילה. רם הודע כי לך היום אף לך הלילה.

חינה ווינקל

ווער האט געשריבן די 13 אני מאמין??

געטפער פון פאריגע וואך: די פירשע פון 'זאת תהיה תורת' ווערט געליינט אים שמונת הודות, נישט אים שבת

לשון הרע

כטו; קהלת ז, ח) הוסיף לחדש שכן הוא גם במי שמבייש את חבריו והלה שותק יעושי, ומקור לזה מצאנו בפרוש רבינו דוד הנגיד ז"ל על מסי אבות (נכד הרמב"ם, פ"א משנה יז).

הוסיף על כך ה'חתם סופר' (דרשות קע): "אמנם כשיתכפר על לשון הרע, אזי מחזירים לו מצוותיו ויתמלא ככתחלה".

הגדיל לחדש בזה בשו"ת 'ארץ צבי' (ח"ב ליקוטים שצו): שגם מי שדיבר עליו לשון הרע נשאר בזכויות אלו שזכה בו, אף לאחר שהחוטא זוכה בו שנית, וזו לשונו: "מי שמדברים עליו לשון הרע, אף שמחל לו (-) ומקבל החוטא חזרה את זכויותיו אשר אבדו בדברו לשה"ר, כנ"ל מהחתי"ס) למה יגרע ממה שזכה בזכויות חבריו, למה יפסיד הוא מה שהיה ראוי לו לולא המחילה, והלא בשמים אפשר לקיים שניהם".

אחר הדברים האלה, בראות גדול וריבוי העונשים לחטא זה, יובנו דברי האור החיים הק' (פסוק ט) בתו"ד: "... אין לך דבר שמרחיק האדם מן קונו כלשון הרע".

אמנם חידש לנו ה'חתם סופר' (פר' פקודי קסא: ד"ה ויתנו): "נראה לי דלשון הרע לאו דוקא המדבר רע על חבריו, אלא גם המדבר טוב על עצמו ומתפאר כך וכך עשיתי מעשים טובים, היינו ממש כמו לשון הרע על חברו, ומי לנו גדול מנחמיה שנגעש על אמרו "זכרה לי אלקי לטובה" (נחמיה ה' יט. סנהדרין צג:), ומכל שכן מי שאינו מתכוון רק להתפאר".

ומדה טובה מרובה, רבינו הגדול בעל ה'חפץ חיים' זצ"ל כתב בספרו 'שמירת הלשון' (ח"ב פרק א): "באמת לפלא הוא בעיני שטבע בני האדם לחפש סגולות וברכות מאנשים גדולים להצלחה על פרנסה וכו', ואם היו שומעים לדברי - הייתי מייעץ להם יותר שישמרו עצמם בזהירות יתירה מזה החטא [של לשון הרע]... שאז בודאי יתברכו נכסיהם יותר מכל הסגולות" וכו', עע"ש.

הרע וכו' ראוי להשליכו לכלבים, דכתיב 'לכלב תשליכו אותו' וסמך ליה 'לא תשא שמע שוא' וכו' עיי"ש.

והוא המאירי (שם) בזה"ל: "כל המספר לשון הרע והמקבלו וכל המעיד עדות שקר ראוי להשליכו אחר מיתתו לכלבים, שכל כיוצא בזה אינו בצורת האדם העצמית, ואינו ראוי להקרא אדם, ואחר המות נמשל כבהמות נדמה".

[ונראה מדברי המאירי דבעלי לשון הרע ליכא חיוב קבורה, והוא חידוש גדול, והגר"ג געשטטנער זצ"ל כתב לבאר בזה (נתן פריו, מכות שם): יש לומר עפ"מ"ש"כ (בראשית ב, ז) 'וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת רוח חיים ויהיה האדם לנפש חיה, ופירש"י אף בהמה וחיה נקראו נפש חיה אך זו של אדם חיה שבכולן, שנתוסף בו דעה ודיבור עכ"ל, וכ"ה בתרגום שם. הרי מבואר דמותר האדם על הבהמה הוא בכח הדיבור שניתן לו, ואם הוא משתמש בכח דיבורו לדיבורים אסורים של לשון הרע ועדות שקר הרי הפסיד את מעלת האדם ונמשל כבהמה נדמה].

עונש נוסף למספר לשון הרע, כתב ה'חובות הלבבות' (שער הכניעה פרק ז): "אמר אחד מן החסידים הרבה בני אדם יבואו יום החשבון וכשמראים להם מעשיהם, ימצאו בספר זכויותם זכות שלא עשו אותן, ויאמרו: לא עשינו אותן. ויאמר להם: עשה אותן אשר דיבר בכך וסיפר בגנותכם. וכן כשיחסר מספר זכויות המספרים בגנותם יבקשו אותם בעת ההיא, ויאמרו להם: אבדו מכם בעת שדיברתם בפלוני ופלוני".

ובעת אשר אנשים עמדו נגד מרן ה'בית יוסף' זצ"ל אמר לו המגיד: "כי מי שאומר לה"ר על חברו מנכין לו מזכויותיו ונותנים וכו', הוא אמת ויציב, ואלו הוי ידעי בני נשא דא הוו חדאין כד שמעין דאמרי ביש מנהון, כאלו ייבי לון מתנת כסף או זהב" (מגיד משרים פ' ויקהל עו:).²

ובספר 'מלא העומר' להמהרא"ל צינץ (איכה ג,

זאת תהיה תורת המצרע ביום טהרתו והובא אל הכהן (יד, ב).

בגמ' (ערכין טו): איתא: "אמר רבי יוסי בן זמרא, כל המספר לשון הרע נגעים באים עליו וכו', והיינו דר' שמעון בן לוי דאמר ריש לקיש, מאי דכתיב 'זאת תהיה תורת המצרע' - זאת תורתו של מוציא שם רע".

ובמדרש (ויק"ר טו, ג) איתא: "רבי אלעזר בר' שמעון כד חמי חד מנהון הוה מטמר מינה (-) כשהיה רואה את אחד מן המצרעים, היה מתחבה ממנו), על שום דכתיב 'זאת תהיה תורת המצרע', המוציא שם רע". וביאר בידי משה: "נמצא שהיה רשע, לכן אסור להביט בצורתו, והיה מטמר מיניה".

וכן כתב הגאון רבי אברהם פאלאגי זצ"ל בספרו 'יומרה אברהם' (מערכת מ' אות תש"ט): "מוצרע אין להסתכל בו, דעל עון לשון הרע בא, ואסור להסתכל בפני אדם רשע (מגילה כח)."

וכבר בתחילת הבריאה נתקיים עונש זה על המדבר לשון הרע, כמבואר במדרש תנחומא (אות ב): "וכן אתה מוצא בנחש הקדמוני, על שאמר לשון הרע על בוראו לפיכך נצטרע. מה אמר? אמר ר' יהושע בן לוי כי יודע אלקים כי ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם והייתם כאלקים יודעי טוב ורע" (בראשית ג, ה) וכו'. אמר לו הקב"ה: אתה ספרת לשון הרע, סופך ללקות בצרעת, שנאמר (שם פסוק יד) 'ויאמר ה' אלקים אל הנחש כי עשית זאת ארור אתה מכל הבהמה', במה אררו? בצרעת, שנאמר (ויקרא יג) 'כי צרעת ממארת היא'. אמר רב הונא בשם ר' יהושע בן לוי, הסלעים (-) החברבורות) שהן על הנחש היא צרעתו, ולא עוד, אלא כל בעלי מומין מתרפאין בעולם הבא, והנחש אינו מתרפא, שנאמר: 'ארור אתה מכל הבהמה', מכאן שהכל מתרפאין והוא אינו מתרפא" וכו'.

לא רק בחייו נענשה המספר לשון הרע, אלא גם במותו, כמבואר במסכת מכות (כג): "אמר רב ששת משום ר' אלעזר בן עזריה, כל המספר לשון

1. ממה שהביא החוה"ל רב זה בשם חסיד אחד נראה שזה היה מקובל מדור דור (שו"ת או נדברו ח"ד סי' ט).
2. ראה עוד: ספה"ק נועם אלימלך (פר' כי תשא); 'מדבר קדמות' להחיד"א (מערכת ל' אות ח); 'יבעת שאול' להג"ר שאול בראך זצ"ל (סי' תקלג) מה שפירשו לפי דברי החובות הלבבות.

תורע כלאים". והיינו דדין דבר שאין מתכוון של כל התורה כולה באמת היה נאמר על גוף המעשה אם עשאו בכוונה. אבל דין זה של זריעת כלאים בכוונה ע"כ הוא דין מיוחד בכלאים, שעיקר האיסור הוא כשורע במתכוון לזרוע כלאים. ולכן במשנתנו שלא נתכוון לזה אין כאן אלא איסור דרבנן, וכשאין חשש של מראית עין אין איסור כלל.

להערות אפשר להתקשר ע"י אימעיל ydgibber@gmail.com

היה שלא בכוונה, ולכן אין זה כלאים. אבל כאן שעצם המעשה היה בכוונה, אלא שלא נתכוון לערבו, זהו חידוש אחר לומר שאין כאן כלאים. ויש לעיין בזה.

ואפשר דכוונתו משום שלא מסתבר שכוונת המשנה שאין דין כלאים בלא כוונה משום דין של כל התורה כולה של דבר שאין מתכוון. ובע"כ שזה שאין דין כלאים כשאין מתכוון הוא משום דין מיוחד בכלאים, שענינו הוא ערבוב בכוונה דייקא. וכמש"כ מהר"י קורקוס באמצע דבריו "שבעת הזריעה ערב הזרעים וזרען דכתיב "שדך לא

התורה אין איסור לזרוע כלאים אלא כשמתכוון לכך לערב המינין. משא"כ אם זרוע תם ונזדמן שנתערבו אין כאן איסור תורה. ובנה זה מהמשנה פ"ה מ"ז, "היה עובר בכרם ונפלו ממנו זרעים וכו' מותר". ופירש הרע"ב, "וכל הני שלא בכוונה נזרוע שרי, דלא תזרע כרמך בכוונה משמע", ע"כ. הרי שאין איסור תורה אלא כשמתכוון. והכי נמי כאן אין איסור תורה כיון שלא זרען בערבוביא ובכוונה לזרוע כלאים, אלא שנזדמן שזרען יחד באותה גומא. ויש לעיין בזה, דלכאורה יש לחלק, ששם מיירי שכל המעשה

מחויקי תורה ווינקל

לעילוי נשמת הגה"ח רבי יוסף ב"ר אריה לייבוש שטייכל (רבי יאשע בעלזער זצ"ל) מגדולי חסידים בעלזא וממעיטיקי השמועה אשר יצק מים על ידיהם של הגה"צ בעל שו"ת תבצלת השרון מטארנאפל זצ"ל והגה"צ בעל שו"ת צור יעקב מפרובינא זצ"ל ג ניסן תשס"ו

הרה"ח ר' דוד קיש שליט"א לרגל שמחת נישואי בנו החתן יחזקאל אלעזר שיחי

ברכת מול טוב לכבוד ידידי שז המוכה את הרבים תמוזין כסדרן הרב מרדכי נפתלי אייזנבאך שליט"א ר"מ בישיבת תינוק לרגל נישואי בנו למז"ט הירצקא גרינפעלד

הרה"ח ר' הירצקא הכהן ענגעל שליט"א לרגל הולדת הנין, בן לנכדו מוה"ר יהושע ברא"ד פרידמאן שליט"א

מוה"ר חיים רייך שליט"א לרגל שמחת הכנסת בנו יהודה יונה לעוה"ת

הרה"ח ר' אליעזר שפירא שליט"א לרגל שמחת הכנסת נכדו לעול התורה המצוות

הרה"ח ר' אלימלך זינגער שליט"א לרגל שמחת הולדת הנכד אצל חתנו מוה"ר יהושע ברא"ד פרידמאן שליט"א